

ötvenet összehívott, hogy közösen tanulmányozzák azt a három kérdést, mely Belgium tudományos köreit ma kiváltképen foglalkoztatja: a nyelvkérdést, a munkások technikai nevelését és a demokrata pártok lélektanát. A hallgatókon s Waxweileren kívül számos egyemi tanár is részt vett a vitákban. A tanárok szereplése csak arra szorított, hogy a hallgatók érdeklődését kiterjesszék a kérdés minden pontjára s őket véleményök elmondására bírják. A tapintatos eljárás azt eredményezte, hogy a viták, bár ellenkező politikai és vallásos nézetek jutottak kifejezésre, mindvégig higgadtan s tudományos mederben folytak. Ugyane folyóirat februári füzete E. Lavisse jubileumáról számol be. E számban F. Drtina prágai egyetemi tanár, a Comeinus pedagógiájában s életében megnyilatkozó humanitárius eszméről szól. Kimutatja, hogy C. a türelem s béke eszméit hirdette akkor, mikor a vallásos szenvedély egymás ellen hajtott, egyeseket s nemzeteket s ezáltal előfutárjává lett a XVIII. század szellemi mozgalmainak. — Általában megállapítható, hogy a francia pedagógiai folyóiratok az elméletnek is nagy tért szentelnek ugyan, de a gyakorlati és szociális kérdésekkel is behatóan foglalkoznak. Neveléstörténeti kérdéseket is szeretettel felölelnek, s a neveléspolitikai kérdéseket sem mellőzik.

K. G.

Művelődéspolitikai törekvések Japánban. Mikor Mutsu-Hito, a tavaly elhalt nagy japán császár trónralépett (1867), attól az időtől kezdve mind jobban tért hódított az az irányzat, mely a shintó-vallást államvallássá akarta tenni. Tudnivaló, hogy Japánban három vallás van napjainkban: a shintó, a buddhizmus és a keresztény vallás. A shintó ősi természetisztelet és őskultusz, amelyben a császárokat (mikádó) és az uralkodóház tagjait istenekként tisztelik. Ennek a shintó-vallásnak Japán a restauráció óta, amikor u. i. Japán feudális államból alkotmányos ország lett, mind nagyobb teret igyekeztek biztosítani a mikádó kormányai. Ezt erősítették a császár tanügyi rendeletei is. Ennek tulajdonítható a császár iránti lojalitásnak emelkedése is. Míg u. i. a kínai-japán háború idején a harctéri jelentéseket egyszerűen tudomására hozták a császárnak, az orosz-japán háborúban már a jelentések egytől-egyig a mikádó fenségének és isteni erényének tulajdonítják a harctéri sikereket. Ez időben kezdtek az iskolák részére is ú. n. erkölcsi himnuszokat iratni s iskolai ünnepek alkalmával a tanulókat a diplomokba kezdték elvezetni, s általában a shintó-kultuszt igyekeztek nagyobb jelentőségűvé tenni az iskolákban, mint addig. A mindenféle új tanok (szocializmus stb.) elterjedésével szemben mindegyre jobban foglalkoznak a kormánykörök az iskolai erkölcsitanítás átalakításával is. Nemrég

pattant ki a két évvel ezelőtti belügyminiszternek, Tokonaminak egy érdekes terve, aki a három uralkodó vallásból ú. m. a shintó, buddhista és keresztyén vallásból egy egységes vallást akart csinálni s ennek megfelelő erkölcostant is akart iratni a japán iskolák részére. A tervnek eleinte nagy ellenzői voltak, különösen a keresztyénség ellen foglalt állást Yamagata herceg, a legfőbb titkos tanács elnöke. Ezeknek aggályait azonban sikerült Tokonaminak eloszlatnia s tovább is folytatta ez irányban megkezdett munkáját. Hogy mi sorsa lesz az érdekes reformnak, majd elválik. De jellemző, hogy Tokonami tervezetének alap gondolata abban gyökerezik, hogy a tisztán materiális civilizáció nem képes az emberiséget boldoggá tenni s szükségesnek tartja a szellemi kiképzést is. Hangoztatja, hogy az államnak nagyobb figyelemben kell részesítenie a vallást és az állami közoktatásban is nagyobb befolyást kell engedni a vallásnak. A mai oktatás Japánban kizárólag az erkölcostanon nyugszik; ha azonban az erkölcs tanításai nem függenek össze a vallással (akár az ég, akár Buddha, akár a keresztyén isten kultuszával), akkor a nevelés «nem emelkedhetik fel az igazságosság és méltányosság ideáljaihoz». Ezért az államkormányzatnak az egyházzal és a tanítással szorosabb kapcsolatban kell lennie. (*Der Ostasiatische Lloyd, 1912. 7. szám.*) Á. L.

VEGYES.

— **A Magyar Gyermektanulmányi Társaság** ez évi közgyűlésén megalapításának 10. évfordulóját ünnepelte. Tagjainak száma 1315; bevétele 1912-ben 12,669·13 K, kiadása 12,575·58 K; államsegélye volt tavaly 4000 K s a Gyermektanulmányi Múzeumra 1500 K, 1913-ra: a Társaság kap 7000, a Múzeum 3600, a könyvkiadóvállalat 6000 K-t a v. és k.-miniszteriumtól, továbbá 1000 K-t az igazságügyminiszteriumtól. Az állami segély összege tehát 17,600 K, melyhez a főváros segélye is járul. Van 7 vidéki kör. A *Gyermek* 1600 példányban jelenik meg. A Társaság több szakosztállyal működik. Az évfordulóra jelent meg a *Nagy László-Emlékkönyv*, a Társaság alapítójának tiszteletére (szerk. dr. Nógrády László, Budapest 1913).

— **Gyermektanulmányi kongresszus.** A Magyar Gyermektanulmányi Társaság által március 17—18. napjaira összehívott első magyar országos gyermektanulmányi kongresszus s ezzel kapcsolatban a gyermektanulmányi kiállítás állandóan nagy közönség jelenlétében, eleven tárgyalásokkal ment végbe, a kiállítás iránt széles körű érdeklődés nyilatkozott meg. A kongresszus a M. P. 1912